

Tazehaye Lightness

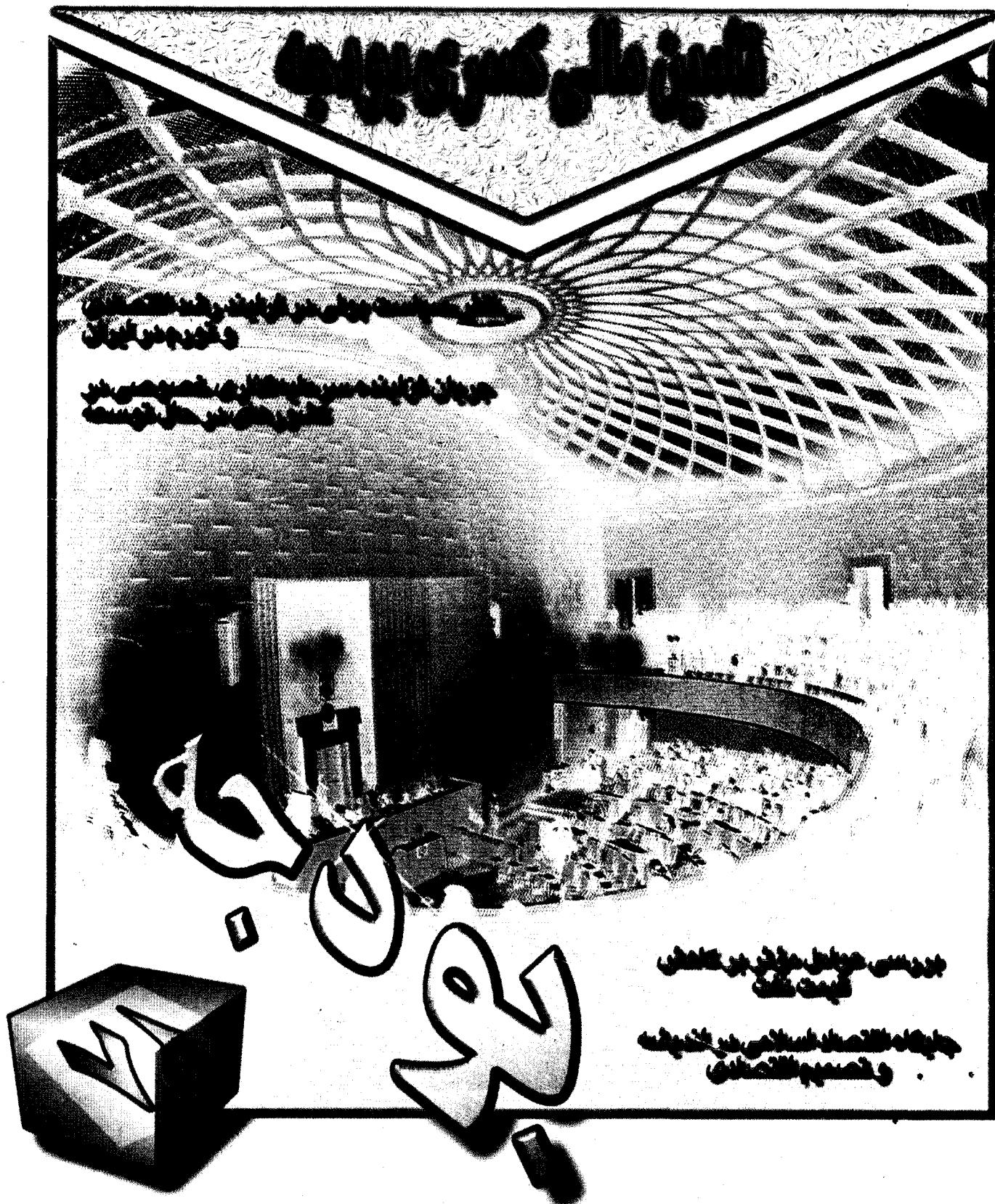
A Monthly Review of Science
Economy & Banking

Nov. 1998 / No. 73

۶۵۹۵
جیزید

ماهنامه علمی، اقتصادی و بانکی / آذر ماه ۱۳۷۷ / ۱۴۰ صفحه / ۲۵۰۰ ریال

الله عز وجل محبته في كل

حول العالم يحيي حبه في كل

جزء من العالم

ମୁଦ୍ରଣ ପାତା । ଲକ୍ଷ୍ମୀ

መግለጫ የኩል ተሰረተን ነገር

መስቀል የዕለታዊ የሸጻ ስነዎች እና በዚህ የሚከተሉት ደንብ መስቀል ይችላል
በመስቀል የዕለታዊ የሸጻ ስነዎች እና በዚህ የሚከተሉት ደንብ መስቀል ይችላል
በመስቀል የዕለታዊ የሸጻ ስነዎች እና በዚህ የሚከተሉት ደንብ መስቀል ይችላል
በመስቀል የዕለታዊ የሸጻ ስነዎች እና በዚህ የሚከተሉት ደንብ መስቀል ይችላል

၁၇၃၂ မြန်မာ ၆၁၈၁။

၁၃၇

କୁମାର

ମୁଖ୍ୟ ପରିଚୟ

اما در مورد انواع انحصار باید گفت که انحصارها از نظر منشأ پیدایش به دو دسته "انحصارهای بازاری" و "انحصارهای نابازاری" تقسیم می‌شوند. انحصارهای بازاری، در واقع، انحصارهای اقتصادی هستند، یعنی به دلایل اقتصادی و فنی و از درون فرایند رقابت پدیدار شده‌اند. این گونه انحصارها، بسته به ماهیتشان، می‌توانند سودمند یا مضر باشند، یعنی ممکن است منافع اجتماعی آنها بیش از هزینه اجتماعی آنها باشد یا بر عکس.

اما انحصارهای نابازاری آنهایی هستند که به واسطه قانون یا با حمایت‌های دولتی پدیدار می‌شوند. مثلًا دولت واردات یا تولید یک کالا - مثل سیگار - را منحصراً به یک بنگاه واگذار می‌کند و دیگران حق ورود به این فعالیت را ندارند، یا دولت از یک بنگاه آن گونه حمایت می‌کند - مثلًا با پرداخت انواع یارانه‌ها یا اعطای وام‌های ارزان - که هیچ بنگاه خصوصی دیگری نتواند با آن بنگاه رقابت کند. سودمند یا زیانمند بودن این گونه انحصارات نیز بستگی به طول مدت انحصار و هزینه منفعت آن دارد.

* انحصارهایی که در ایران هستند یا بوده‌اند، بیشتر از کدام دسته بوده‌اند؟ * در ایران انواع انحصارهای بازاری و نابازاری مشاهده شده است، ولی تجربه انحصارها در ایران نشان می‌دهد که معمولاً نقش مثبت اقتصادی ایفا نکرده‌اند. مثلًا قاجارها، بسیاری از امتیازات انحصاری را که به خارجیان واگذار می‌کردند، برای تأمین درآمد دربار بود. این انحصارات برای اقتصاد ویرانگر بودند. در رژیم گذشته هم

پس، در حالت انحصار نیز رقابت وجود دارد، اما این رقابت در مقایسه با حالت رقابت کامل، بسیار محدود‌تر است. در واقع، تفاوت اصلی حالت انحصار با حالت رقابت کامل، وجود یا فقدان رقابت نیست، بلکه آنچه مهم است، قدرت اعمال محدودیت است. در رقابت کامل، خارج از نتایج بازار، هیچ یک از واحده‌های توافق محدودیتی یا شرطی را بر دیگر واحدها اعمال کند. همه فروشنده‌گان و همه خریداران مجبورند در قیمتی که در بازار برقرار شده است، خرید و فروش کنند، اما در حالت انحصار، انحصارگر دارای "قدرت اعمال محدودیت" بر دیگران است، یعنی یا قیمت را آن گونه که به سود اوست، تعیین می‌کند، یا مقدار تولید را در حد دلخواهش تعیین می‌کند، یا کیفیت را تغییر می‌دهد و الی آخر.

پس، آنچه در انحصار، نامطلوب است، همین "قدرت اعمال محدودیت" توسط انحصارگر است، قدرتی که عموماً سود نامتعارفی را برای انحصارگر به ارمغان می‌آورد، اما چندین برابر آن سود، زیان ناکارایی به جامعه وارد می‌شود.

۰ آنچه در انحصار نامطلوب است، همانا "قدرت اعمال محدودیت" توسط انحصارگر است.

اصولاً، از نظر اقتصادی، انحصار یکی از حالات و ساختارهای بازار است. بازار - به مفهوم یک نهاد و یک کاری اقتصادی و نه به مفهوم یک مکان داد و ستد یا یک صنف - دارای طیفی از ساختارهای است که از رقابت کاری شروع شود و به انحصار کامل ختم می‌شود، اما فراموش نکنیم که هم رقابت کامل و هم انحصار کامل از فرایندی به نام "رقابت" پدید می‌آید. یعنی بازار، با هر ساختاری، بدون رقابت مفهومی ندارد. حتی انحصار کامل هم در نتیجه رقابت پدیدار می‌شود. مثلًا وقتی تنها یک عرضه کننده در بازار وجود دارد و تعداد خریداران بسیار زیاد است، می‌گویند انحصار کامل وجود دارد. اما فراموش نکنیم که منظور از انحصار کامل، قدرتی است که در بازار بدست انحصارگر می‌افتد و این قدرت، تا زمانی که خریداران با هم رقابت نکنند، ایجاد نمی‌شود. به عبارت دیگر، وقتی یک فروشنده وجود دارد، و تعداد خریداران زیاد است، خریداران برای به چنگ آوردن کالاهای تولیدی یا عرضه شده توسط یک فروشنده، با هم رقابت می‌کنند و برای آن کالای مورد نظر را حتماً به دست آورند، قیمت‌های بالاتری پیشنهاد می‌کند. این رقابت در به چنگ آوری کالا و پیشنهاد قیمت‌های بالاتر، قدرتی و فرستی به انحصارگر می‌دهد تا بالاترین قیمت ممکن را دریافت کند و بنابراین، به انحصارگر تبدیل شود.

اًقتصادي را از بُولانی انداخته است و از سوی دیگر، با حمایت های مددام و تابه جا زیرخی از منابع پا واحد های دولتی، موجب ناممکن شدن زمینه رشد بخش خصوصی در آن منابع شده است و آن واحد های دولتی را عملأ به واحد های انحصار گر تبدیل کرده است. این گونه واحد ها، با احوال، سازمان نقشه برداری، نسیروی انتظامی، دادگستری و نظایر آنها، که کارکردشان محدود به وظایف اصلی و اویله دولت است، بسیار عقب افتاده تر از بقیه بخش ها هستند، یعنی هم از نظر سازمان اداری و هم از نظر ساخت امکانات مادی و هم از نظر ساخت تکنولوژی، نسبت بد بقیه جامعه.

انحصارهایی بطور قانونی به برخی از شرکت‌ها بـا سازمان‌های دولتی و اگذار شد که به دلیل دامی شدن آن و قدردان رفاقت بالقوه، آن صنایع پـا آن بخش‌ها را از پولی انتداشت. انحصار راه‌آهن و انحصار دارخانه‌ات از این دسته‌اند. همچنین، در دهه‌های چهل و پنجاه شمسی در ایران، بسیاری از صنایع را تحت این عنوان که صنایع توسعه هستند و نیاز به حسابات دارند، به انحصارهایی تبدیل کردند که همچ گونه بـا و پیش‌رفتی را بـاحداد نگردند. به همین ترتیب، اعطای تسهیلات ارزان قیمت بـانکی از سوی دولت به برخی از صنایع و بخش‌های اـرشادی از واحدهای دولتی باعث شده است که آنها قدرتی فراز از بخش خصوصی بـاپاند و بدون توجه به ظرفیت بازار و نیازهای اقتصاد و بدون محاسبات دقیق اقتصادی و به معرفه اـنکارا، صنایع بزرگ میلیاری را مستقر کنند که فقط مانع شده‌اند برای ورود با استقرار تکنولوژی‌های جدیدتر وسط بخش خصوصی.

دریک تحلیل کلی، مجموعه اقتصاد ایران به امامی به سوی سک اقتصاد بارزی در حرکت است، اما بازارهای این اقتصاد، اثناشان باشته است از انواع انحصارهای آشکار و نهان و کوچک و سرگ. دولت پیدادار شدن چنین رفتار ساختاری نیز عمده باشد که دولت باز می‌گردد. از یکسو، دولت با اعطای قانونی از حصارات، بسیاری از پخش های

تئا: مهدی، اقتضای / شمسی، حسنی / صفحه ۷

• چنین فرایندی چرا در ایران شکل

نگرفته است؟

- * مناسفانه، دلایل چندی وجود دارد که اجازه نداده است در ایران چنین فرایندی شکل بگیرد. تجسس همان مسئله هزینه مبالغه است. این مسئله بعثت شده است

- که مدیران مخالفت‌های خود را در مسیرهای غیرتولیدی به کار بگیرند، چون تویید و فعالیت تولیدی مستلزم اسنقرار سرمایه و راقعی زمین گیر شدن آن است، وقتی سرمایه زمین گیر است، هزینه مبالغه بیشتر می‌شود، مدیران ما کوشیده‌اند سرمایه‌ها را در زمینه‌های غیرتولیدی واسطه‌گری به کار بیندازند.

• به طور کلی، برای تقدیم پسندی انحصارهای معید او از اعمدهای مضر

غیره، اصولاً می‌توان گفت که وقتی هر

انحصاری دائمی شد، مضر است. و در

است، وقتی سرمایه زمین گیر است، هزینه مبالغه بیشتر می‌شود، مدیران ما

کوشیده‌اند سرمایه‌ها را در زمینه‌های

در واقع، مسئله هزینه مبالغه، مدیران ما را

به سوی "کشف فرصت" به جای "خلق

فرصت" سوق می‌دهد. مدیران مسود نظر

شومیتر، خلق فرصت می‌کنند، اما

می‌دانند که تلاطم‌های اقتصادی، نالمنی

اقتصادی، تعییر مدام سیاست گذاری‌ها،

می‌گویند، در زمینه‌های محدود و به صورت

فعالیت‌های انفرادی و بنگاه‌های خانوادگی

و با ابداع در فن اوری، یک روش تولید

یک بنگاه با خلافت و نسواوری

می‌گویند. برویه قدرت پیش زنی را از

تورم فرینده و غیره قدرت پیش زنی را از

مدیران می‌گیرد و هزینه مبالغه را افزایش

می‌دهد. ابداع و نسواوری تکنولوژیکی

مستلزم سال‌ها سرمایه گذاری در تحقیق

و تولید

مدیری دست است به چنین کاری نمی‌زند.

پس، مدیران مبالغه جای آن که در تولید

دست به ابداع و نسواوری بزنند، در خدمات

و تجارت و اسسه‌گری دست به کشف

فرضت‌های سودآور می‌زنند.

که به واسطه طول کشیدن نقل و انتقال قانونی اموال و اسلام در ادارات ثبت متحمل می‌شوند،

- همگی هزینه‌های مبالغه هستند. این مسائله در جای خود به بخشی از واحدهای بزرگ فرصت می‌دهد تا در عرصه ملی بسی رقیب و یکه تاز شست و بازار ملی را در یک زمینه خاص در تصرف خود درآورند.

• اعطای تسهیلات بانکی

- از ازان به بدخشی از صنایع بخشش‌ها باعث شده است که آنها قادری فراتر از بخشش خصوصی بیانند.

این نوع هزینه‌ها، بعثت شده است که سرمایه‌ها در ایران یابه سوی فعالیت‌های غیرتولیدی بروند یا اگر به سوی تولید می‌آورند که به آن "رقابت انحصاری" می‌گویند. برویه قدرت پیش زنی را از کارگرفته شود طبق امسار، پیش از ۹۰ درصد واحدهای اقتصادی کشواره‌ای و کاربرای او نزدیک کارکرد را معروف می‌کند. این کاربرای او سودهایی را به ارungan می‌آورد، ولی به زودی این روش مسود تقلید فرار و کارکرد و یادگیران کارکرد را تولید می‌گیرد و یادگیران کارکرد جدید را تولید کسرت از ده نفر کارکرن به دست کارکرد واحدهای اقتصادی کشواره‌ای در واحدهای تکنولوژی اینها در سطح پایین خواهد بود و تقلید دیگران، سودهایی نسبیت بسیار تولید به مهارت نیروی کار منکی می‌شود. این سودهای انحصاری که گاهی بسیار مبدع می‌شود که در توسعه این امکان را زیاد می‌باشد، به بنگاه این امکان را می‌دهد که در تحقیق و توسعه (R&D) تکنولوژی واحدها کوچک شدند، است که وقتی واحدها کوچک شدند، تکنولوژی آنها در مهارت‌های کارهایی تولید به دلیل تنشی در مهارت‌های کارهایی تولیدی واحدها نیز متوجه خواهد شد و به دلیل تنشی در مهارت‌های کارهایی تولیدی واحدها نیز متوجه خواهد شد و می‌دانیم که دیگر همگن تواهدها بود. و می‌دانیم که وقتی کارهایی تکنولوژی بسیاری ذیbal می‌شود، بسیاری ذیbal می‌شود و بسیاری ذیbal می‌شود.

و وقتی کارهایها همگن نباشد، هر بنگاه کوچک یک بازار کوچک محلی برای خود تشکیل می‌دهد و بسیاریان، مابه جای داشتن بازارهای بزرگ ملکی و رقبایی در هر زمینه، دارای بازارهای کوچک محلی و اعظم رشد اقتصادی در دنیای سرمایه غیررقابتی می‌شوند.

DARAJE ۱/۵ / شماره هفتاد و سه / تازه‌های اقتصاد دارای ناشی از این فرایند بوده است.

دست به کشف فرصت‌های سوداوار

می‌زنند.

کاهش دهد و به تدریج، قطع کند. و قرار گیرد. به نظر می‌رسد که اصول به سوی یک خصوصی سازی حساب توسعه سیاستی بهترین بستری شده و تدریجی فعالیتها حرکت کند. از همه مهمنتر، بسیاری از فواین و گروی صنعتی، کمبود سرمایه، بازارهای مالی ناکارا و دوگانگی در اقتصاد نیز مانع شکل گیری فرآیند تغییر، خلاق در ایران شده است. بنابراین، رقابت اعصاری در ایران نتوانسته است موجب رشد و پیشرفت ملی را فراهم مسأ اورد.

مساعی برای ورود رقبای جدید عدل می‌کنند باید حدف شوند، فواین دست و پس‌گیری که ورود یک مدیر را سرمایه‌دار را به یک فعالیت جدید مشروط به دروزای فن اوری شود.

• چه پیشنهادهایی برای اصلاح این موقعت‌های بسیاری می‌کند. و از همه بدتر، این که شوراهای صنفها بایا اتحادیه‌های صنفی بر مجوزهای جدید و بزر تأسیسیں واحدهای جدید نظارت می‌کنند و این، یک عامل بسیار محضی اینده است و به عنوان یک مانع اقتصادی دیگر، به سوی اصلاح نهاده و ورود عمل می‌کند. بدینهی است و به اضای اتحادیه‌ها معقول‌لای شاغلان یک صنف هستند و که اینها به سادگی روشن است که آنها به سادگی املات، دادگستری، نیروی انتظامی و دیگر سازمان‌های مریوط به حل و فصل دعواهی مالکانه مردم سوق دهد. با این کار، حاضر نمی‌شوند یک رقبه جدید به جمعشان افزوده شود و تسا جایی که می‌توانند، برای صدور مجوز بهانه‌تراشی می‌کنند. در واقع، اتحادیه‌های اضاف باید بسر فعالیت اعضا نظارت کنند، ولی نباید ورود رقبای جدید به تصمیم آنها بستگی داشته باشد.

• حمایت‌های مدداوم و نابجای دولت از برخی از صنایع یا واحدهای دولتی، عمل واحدهای مزبور را به مشکلات بساد شده حل نخواهد شد، مگر ان که بک گفت و گمو فرآگیر ملی در تمامی این زمینه‌ها درگیر گردید، و تمامی مشکلات و راهکارهای حل آنها مسورد برسی دیگر آن که باید بسیاری از

تمامیت‌های اقتصاد / شماره هفتاد و سه / سالمند ۵۹